

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Arcydzieła: kanon dzisiaj

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia polska Specjalność Dokumentalistyka - animacja kultury - regionalistyka Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 03FPLDOKS.12S.15989.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy specjalnościowy Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe
Koordynator zajęć	Katarzyna Kuczyńska-Koschany	
Prowadzący zajęcia	Katarzyna Kuczyńska-Koschany, Wiesław Ratajczak, Zofia Dambek-Giallelis, Jerzy Borowczyk	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 30, Egzamin	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	rozwijanie umiejętności w lekturze, analizie i interpretacji arcydzieł z kanonu kultury europejskiej usytuowanych wobec wyzwań świata wokół
C2	wprowadzenie kategorii arcydzieła poprzez lekturę typu close reading – zwiększenie praktycznych kompetencji czytania ze zrozumieniem i czytania twórczego osób uczestniczących w zajęciach
C3	uczenie się rozpoznawania arcydzieł / kanonu literackiego i kulturowego wobec innych zjawisk współczesności (bestsellerów, książek nagradzanych, czytadeł)
C4	nabycie umiejętności diagnostycznych w odniesieniu do kulturotwórczej funkcji arcydzieła / kanonu oraz jego współczesnych przemian

Wymagania wstępne

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	definiuje zjawisko długiego trwania w literaturze i kulturze w odniesieniu do kategorii kanonu	FPL_K1_W08, FPL_K1_W14	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
W2	definiuje i rozpoznaje dystynktywnie zjawisko kanonu w literaturze i kulturze	FPL_K1_W13, FPL_K1_W14	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
W3	definiuje i rozpoznaje odróżniając cechy arcydzieła wobec innych dzieł literackich i kulturowych	FPL_K1_W13, FPL_K1_W14	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
Umiejętności - Student/ka:			
U1	stawia trafnie diagnozę arcydzielności	FPL_K1_U07	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
U2	sprawnie posługuje się w praktyce odniesieniami do europejskiego i polskiego kanonu literackiego – rozpoznaje najważniejsze arcydzieła oraz odwołania do nich	FPL_K1_U05, FPL_K1_U06, FPL_K1_U07	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
U3	potrafi interpretować zjawiska kanonu i arcydzieła w kontekście pamięci kulturowej	FPL_K1_U05, FPL_K1_U08, FPL_K1_U09	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów docenić znaczenie kanonu literackiego jako fundamentu kanonu kultury	FPL_K1_K06	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej
K2	uświadamia sobie i innym kulturotwórczą rolę kanonu arcydzieł, omawia przemiany w obrębie kanonu arcydzieł	FPL_K1_K06	Egzamin ustny, Egzamin z "otwartą książką", Esej

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Czym jest kanon i jak się go ustala? – definicja sensu largo (Biblia, estetyka, muzyka) oraz w odniesieniu do zespołu tekstów literackich, długie trwanie kanonu	W1, W2, W3, U2	Ćwiczenia
2.	Czym jest arcydzieło i jak je rozpoznać? – rozpoznawcze ustalanie wobec zjawisk bestsellera, czytań, książki nagradzanej, „białego kruka”, cymelium, apokryfu	U1, U2, K1, K2	Ćwiczenia
3.	Kategoria „arcydzieła nieznanego” (Balzac), arcydzieła zapoznanego i późno rozpoznanego (casus Norwida i Hölderlina)	W3, U1, U2, U3	Ćwiczenia
4.	Arcydzieło i kanon kultury a gender	W1, W2, U3, K2	Ćwiczenia
5.	Kanon postkolonialny – perspektywa środkowoeuropejska	W1, W2, U3, K2	Ćwiczenia
6.	Arcydzieło i jego dalsze ciągi: apokryf, renarracja, reinterpretacja, parafraza	U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia
7.	Wielojęzyczność kanonu: arcydzieło a przekład	W1, W2, U2, U3, K2	Ćwiczenia
8.	Arcydzieło, kanon a pamięć literacka i kulturowa (tradycja i zapomnienie, cenzura i dziedziczenie, formuły: „muzeum wyobraźni”, „biblioteka arcydzieł”, „kanon literacki”)	W1, W2, U3, K2	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa, Metoda badawcza (dociekania naukowego), Metoda warsztatowa, Pokaz i obserwacja, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Metoda aktywizująca - metoda "kuli śniegowej", Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli"

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Warunki zaliczenia: - aktywna obecność na zajęciach, - napisanie niewielkiego szkicu na wybrany temat (formuła close reading – w odniesieniu do wybranego arcydzieła) oraz - zdanie egzaminu ustnego, obejmującego treści poruszane podczas zajęć oraz podejmowane indywidualnie w pracy pisemnej (tu wariant egzaminu z „otwartą książką”). Kryteria oceniania: bardzo dobry (bdb; 5,0): bardzo wysoki poziom pracy zaliczeniowej, odpowiedzi egzaminacyjnych oraz wyróżniająca aktywność podczas zajęć (przy wysokiej frekwencji); dobry plus (+db; 4,5): jak wyżej, z pewnymi, niewielkimi uchybieniami; dobry (db; 4,0): dobry poziom przygotowania do zajęć, podobny – pracy pisemnej i odpowiedzi na egzaminie, frekwencja i aktywność na zajęciach – zadowalające; dostateczny plus (+dst; 3,5): zadowalający poziom frekwencji i aktywności zajęciowej, a także dostateczny poziom pracy pisemnej i rozmowy egzaminacyjnej; dostateczny (dst; 3,0): dostateczny poziom frekwencji i aktywności zajęciowej, a także dostateczny poziom pracy pisemnej i rozmowy egzaminacyjnej; niedostateczny (ndst; 2,0): niezadowalający poziom frekwencji i aktywności zajęciowej, a także niedostateczny poziom pracy pisemnej i rozmowy egzaminacyjnej.

Literatura

Obowiązkowa

1. Arcydzieła francuskiego średniowiecza, przeł. Tadeusz Żeleński (Boy), Anna Tatarkiewicz, wybór Macieja Żurowskiego, wstępy i przypisy Zygmunta Czernego, PIW, Warszawa 1968.
2. Arcydzieła literatury niemieckojęzycznej. Szkice, komentarze, interpretacje. Red. Edward Białek i Grzegorz Kowal. T. 1-2. Oficyna Wydawnicza Atut – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2011.
3. Arcydzieła literatury polskiej. Interpretacje, t. 1-3, pod red. Stanisława Grzeszczuka i Anny Niewolak-Krzywdy, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1987-1988-1990.
4. Erich Auerbach, Mimesis. Rzeczywistość przedstawiona w literaturze Zachodu, przeł. i przedmową opatrzył Zbigniew Żabicki, przedmowa do II wyd. Michał Paweł Markowski, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004.
5. Honoré de Balzac, Nieznane arcydzieło, przeł. Julian Rogoziński, z posłowiem Jacka Dehnela, W. A. B., Warszawa 2009 [seria: Nowy kanon]
6. Eugenia Basara-Lipiec, Arcydzieło. Teoria i rzeczywistość, Instytut Kultury, Warszawa 1997.
7. Harold Bloom, Zachodni kanon: książki i szkoła epok, przeł. Bogdan Baran i Michał Szczubińska, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2019.
8. Fernand Braudel, Historia i trwanie, przeł. Bronisław Geremek, przedmowa Bronisław Geremek i Witold Kula, Czytelnik, Warszawa 1999. [seria: Nowy Sympozjon]
9. Walther Cahn, Arcydzieła. Studia z historii pojęcia, przeł. Piotr Paszkiewicz, PWN, Warszawa 1988.
10. Ernst Robert Curtius, Literatura europejska i łacińskie średniowiecze, tłum. i oprac. Andrzej Borowski, Universitas, Kraków 2009.
11. ...czterdzieści i cztery. Figury literackie. Nowy kanon, red. Monika Rudaś-Grodzka i in., Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2016.
12. Dyskurs postkolonialny we współczesnej literaturze i kulturze Europy Środkowo-Wschodniej. Polska, Ukraina, Węgry, Słowacja, pod red. naukową Bogusława Bakuły i in., Wydawnictwo „Bonami”, Poznań 2015.
13. Leszek Dziedzic, „Muzeum wyobraźni” André Malraux: idea i praxis, „Studia Muzealno-Historyczne” 2013, 5, s. 219-233.
14. Europejski kanon literacki, red. naukowa Elżbieta Wichrowska, WUW, Warszawa 2012.
15. Maria Janion, Niesamowita słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury, wyd. II, WL, Kraków 2017.
16. Stanisław Jaworski, Co to jest arcydzieło literackie, w zbiorze, Arcydzieła literatury polskiej, pod red. Stanisława Grzeszczuka i Anny Niewolak-Krzywdy, t. I, Rzeszów 1987.
17. Kanon i obrzeża, red. Inga Iwasiów, Tatiana Czerska, Universitas, Kraków 2005.
18. Tadeusz Komendant, Książki, sprawczynie zła. „Literatura na Świecie” 1993, nr 1,2,3.
19. Jan Kott, Szekspir współczesny, WL, Kraków 1997.
20. Krzysztof Krasuski, Na obrzeżach arcydzieł, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2009.
21. Zygmunt Kubiak, Przestrzeń dzieł wiecznych. Eseje o tradycji kultury śródziemnomorskiej, Znak, Kraków 1993.
22. Literatura, kanon, gender. Trudne pytania, ciekawe odpowiedzi, pod red. Ewy Graczyk, Magdaleny Bulińskiej, Elwiry Kamoli, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2016.
23. Nowy (?) kanon (?). Wokół literackiej nagrody „Nike”, red. naukowa Artur Rejter, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2017.
24. Jerzy Paszek, Blask arcydzieł, Górnośląskie Towarzystwo Literackie, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 2020.
25. Sherry Simon, Miasta w przekładzie. Skrzyżowania języka i pamięci, przeł. różni/ e, red. naukowa Magda Heydel, WUJ, Kraków 2020.
26. Topika antyczna w literaturze polskiej XX wieku. Studia, red. A. Brodzka i E. Sarnowska-Temeriusz, Ossolineum, Wrocław 1992.
27. Trzydzieście arcydzieł romantycznych, pod red. Elżbiety Kiślak i Marka Gumkowskiego, Wyd. IBL PAN 1996. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana w fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	30

Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie pracy pisemnej	15
Przygotowanie do egzaminu	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K1_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krzewienia w pracy zawodowej kultury języka i kultury czytelnictwa;
FPL_K1_U05	Absolwent/ka potrafi przez całe życie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje umiejętności ogólne i dziedzinowe oraz podejmować współpracę z innymi osobami;
FPL_K1_U06	Absolwent/ka potrafi posługiwać się w typowych sytuacjach profesjonalnych podstawowymi ujęciami teoretycznymi, pojęciami i sprawnościami właściwymi dla polonistyki;
FPL_K1_U07	Absolwent/ka potrafi rozpoznać różne rodzaje tekstów, ze szczególnym uwzględnieniem tekstów literackich, oraz przeprowadzić ich analizę i interpretację w konkretnym kontekście kulturowym i zawodowym;
FPL_K1_U08	Absolwent/ka potrafi formułować i wyrażać w mowie i piśmie własne poglądy w ważnych sprawach dotyczących kultury, życia społecznego, problemów zawodowych i kwestii światopoglądowych;
FPL_K1_U09	Absolwent/ka potrafi skonstruować w języku polskim, w konkretnej sytuacji zawodowej, typową wypowiedź pisemną oraz przygotować i zaprezentować wystąpienie ustne czy multimedialne dotyczące literatury, języka, a także innych obszarów komunikacji kulturowej i interpersonalnej;
FPL_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie najważniejsze idee filozoficzne i estetyczne stymulujące rozwój humanistyki, a zwłaszcza wiedzy o literaturze i języku ze szczególnym uwzględnieniem dylematów współczesnej cywilizacji;
FPL_K1_W13	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu podstawowe zagadnienia z zakresu historii literatury polskiej od początków do współczesności, co pozwala na interpretowanie wybranych dzieł reprezentatywnych dla poszczególnych epok w odpowiednich kontekstach kulturowych;
FPL_K1_W14	Absolwent/ka zna i rozumie w podstawowym stopniu związki kultury, literatury i sztuki polskiej z historią, kulturą, literaturą i sztuką powszechną;